

סימן א. בששה דברים שעשו אנשי יריחו, נה ע"ב – נו ע"ב

משנה. שישה דברים עשו אנשי יריחו, על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם. ואלו הן שלא מיחו בידם: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העומר. ואלו שמיחו בידם: מתירין גמזיות של הקדש, ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פאה לירק – ומיחו בידם חכמים.

...

תנו רבנן: שישה דברים עשו אנשי יריחו, שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים. ואלו ברצון חכמים: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין לפני העומר. ואלו שלא ברצון חכמים: גודשין לפני העומר, ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן להאכיל נשר לעניים בשני בצורת בשבתות וימים טובים, ומתירין גמזיות של הקדש, של חרוב ושל שקמה, דברי רבי מאיר.

אמר לו רבי יהודה: אם ברצון חכמים היו עושין – יהו כל אדם עושין כן. אלא: אלו ואלו שלא ברצון חכמים היו עושין, על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם. ואלו שלא מיחו בידם: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העומר. ואלו שמיחו בידם: מתירין גמזיות של הקדש, של חרוב ושל שקמה, ופורצין פרצות בגנותיהן ופרדסיהן להאכיל נשר לעניים בשבתות וימים טובים בשני בצורת, נותנין פאה לירק, ומיחו בידם חכמים.

וסבר רבי יהודה קצירה שלא ברצון חכמים היא? והתנן: אנשי יריחו קוצרין לפני העומר ברצון חכמים, וגודשין לפני העומר שלא ברצון חכמים, ולא מיחו בידם חכמים? מאן שמעת ליה דאמר מיחו ולא מיחו – רבי יהודה, וקתני קוצרין ברצון חכמים! – וליטעמך, הני ארבעה הוה? – אלא: סמי מיכן קצירה.

על הדברים שעשו אנשי יריחו נאמרו בסוגיא שלושה סוגים של הערכות:

1. ברצון חכמים היו עושים
2. שלא ברצון חכמים אך לא מיחו בידם
3. שלא ברצון חכמים ומיחו בידם

הן ר"מ והן ר"י מחלקים את המעשים לשתי קבוצות [בכל אחת שלושה מעשים], אלא שר"מ משתמש בשתי ההערכות הראשונות (לקבוצה הראשונה ציון [1], ולשניה ציון [2]), ור"י בשתי האחרונות (לראשונה ציון [2], ולשניה ציון [3]).

מחלוקת ר"מ ור"י

ר"מ	ר"י	
1	2	קבוצה א
2	3	קבוצה ב

אם קבוצה א של ר"מ היתה זהה לקבוצה א של ר"י, וכן לגבי קבוצה ב, הרי שהיתה מחלוקת בהערכת ששת המעשים, מה שלר"מ [1] לר"י [2], ומה שלר"מ [2] לר"י [3].

אלא שאין זהות גמורה בהגדרת הקבוצות, וממילא אין מחלוקת לגבי הערכת חלק מהמעשים. הצבתם של ארבעה מעשים מוסכמת: בקבוצה הראשונה יש מרכיבין דקלים וכורכין את שמע, ובקבוצה השניה יש מתירין גמזיות, ואוכלין מתחת הנשרים. מכיוון שמיקומם של אלו מוסכם הרי שיש מחלוקת בהערכתם, כנ"ל.

המעשה השלישי בכל קבוצה נתון במחלוקת:

האבר השלישי בקבוצה הראשונה לר"מ הוא קוצרין לפני העומר, ולר"י גודשין לפני העומר. האבר השלישי בקבוצה השניה לר"מ הוא גודשין לפני העומר ולר"י הוא נותנין פאה לירק.

על שלושה מעשים אחרונים אלו ניתן להניח שאין מחלוקת בהערכה: גם ר"י מודה שניתן לקצור לפני העומר ברצון חכמים [1], ולכן הוא לא מכליל אותו ברשימה המעשים, שכוללת רק מעשים מסוג [2] או [3]; גם ר"מ מודה, שעל נתינת פאה לירק היו מוחים חכמים [3], ולכן הוא לא מכליל אותו ברשימת המעשים שכוללת רק סוגי [1] או [2]. לגבי גודשין לפני העומר מוסכם על כולם שההערכה היא [2], ולכן ר"מ מציב אותו בקבוצה השניה, ור"י בקבוצה הראשונה.

רשימת המעשים הכוללת

ר"מ	ר"י	
1	[1]	קוצרין לפני העומר
1	2	מרכיבין דקלים
1	2	כורכין את שמע
2	2	גודשין לפני העומר
2	3	מתירין גמזיות
2	3	אוכלין מתחת הנשרים
[3]	3	נותנין פאה לירק

על השורה העליונה, האמצעית והתחתונה אין מחלוקת בהערכה.
על ארבע השורות האחרות נחלקו.
לר"מ ששת המעשים שעשו אנשי יריחו מוצבים בשש השורות העליונות: שלוש העליונות הערכה [1], ושלוש התחתונות הערכה [2].
לר"י ששת המעשים שעשו אנשי יריחו מוצבים בשש השורות התחתונות: שלוש העליונות הערכה [2], ושלוש התחתונות הערכה [3].